

Sheri S. Tepper
DIEVŲ SAULĖLYDIS

Mokslinis fantastinis romanas, pirma
knyga

Hobslendas – nedidelė, niekuo neypatinga kolonijinė žemės ūkio planeta, aprūpinanti maisto produktais kitus Sistemos pasaulius. Kadaise čia gyveno keista aulbritų rasė, palikusi tik sunykusius kaimelius ir mažyčių šventyklų griuvėsius. Tačiau senieji Dievai neišmirė drauge su aulbritais. Jie kantriai laukė, kol į planetą atsikraustys žadėtoji kur kas kūrybiškesnė rasė, kuri padės jiems atgimti. Taikūs ir ramūs Hobslendo žmonės nė nenumano, kaip smarkiai kai ką išgąsdins naujieji jų Dievai. Ne iš karto jie suvokia ir suteiktą jiems galią...

Iš anglų kalbos vertė ANITA KAPOČIŪTĖ
Serija "Pasaulinės fantastikos Aukso fondas"

195 tomas. Serija įkurta 1990 m.

Sheri S.Tepper - RAISING THE STONES

New York, Bantam books, 1997

Copyright © by Sheri S.Tepper, 1990

Cover art copyright © by Michael Whelan, 1993

Vertimas į lietuvių kalbą ©, leidykla "Eridanas", 2001

Elektroninė versija © Knygute.lt, 2010

HOBSELENDAS

1

Dievo vardas buvo Bondru Dharmas, kas, pasak lingvistų, dirbusių su aulbritais tol, kol mirė paskutinis jų atstovas, reiškė kažką, susijusį su vidudieniu. Populiariausias vertimo variantas buvo Atskleistas Vidudienis, tačiau kai kurie Dievo vardą siūlė versti Atrastasis Vidudienis arba Paskelbtasis Vidudienis. Kai "Hobso Transsistemos Produktų" žmonės įsikūrė Hobselede, čia begyveno vos saujelė aulbritų. Ir visi, išskyrus vieną, netrukus išmirė, tad progų išsiaiškinti jų skleidžiamų garsų reikšmes pasitaikė ne kažin kiek.

Hobselede naujakuriai mėgo vartoti išsaugotus aulbritų kalbos likučius, tad Dievą vadino senuoju vardu - Bondru Dharmu - arba retkarčiais, ir tai - tik patys narsiausi patrakėliai - Seniu Bondžiu. Dievas buvo įkurdintas šventykloje, kurią aulbritai tuo tikslu ir surentė - mažame apskritame statinyje, kurį, laikydamiesi valdžios Čiabuvių Reikalų Tarybos Senovinių Paminklų Skyriaus nurodymų, kiek išgalė-

dami dabar prižiūrėjo Pirmosios Gyvenvietės žmonės.

Niekas tiksliai nebeprisiminė, kada naujakuriai pradėjo nešti šventyklon aukas. Kai kurie tvirtino, esą šis paprotys išliko nuo tada, kai mirė paskutinis aulbritas, tačiau pirmųjų bei antrųjų metų Gyvenvietės metraščiuose apie tokias apeigas net neužsimenama. Pirmasis aukojimo ritualo aprašas aptinkamas tik trečiųjų metų dokumentuose. Vis dėlto nekėlė abejonių, kad laikytis šio papročio primygtinai siūlė patys aulbritai.

Kiekvienas žodis, aulbritų išstartas nuo tos dienos, kai su jais susitiko naujakuriai, pastarųjų buvo išsaugotas skaitmeniniuose informacijos bankuose, o viename iš nedaugelio aiškių ir suprantamų pokalbių su paskutiniu aulbriu kaip tik ir užsimenama apie aukojimo apeigą.

- Tai būtina? - klausė kalbininkas tikėdamasis, kad Elsenso vertimo įrenginys tiksliai perteiks žodžio prasmę. Klausimas buvo pateiktas paskutiniajam gyvam likusiam aulbritui, tūnantiems mažyčiame apskritame namelyje netoli šventyklos.

- Ne, nebūtina, - smailiaviršūniais čiuptuvais dusliai sugirgždėjo Senasis. - Kas yra būtina? Ar

būtinās pats gyvenimas? Kam? Ne, aukojimas nebūtinās, tik patartinas. Tai - kelias, tinkamas elgesys, gerumas.

Brūžuodamas čiuptuvais ir skleisdamas pri-slopintą, kiek panašų į pjaunamo medžio girgž-desį garsą, aulbritas išdėstė tai maždaug per trisdešimt sekundžių, tačiau ksenolingvistai jau ištisus trisdešimt metų ginčijasi dėl šių žodžių prasmės. Jie vis dar tebediskutuoja, ką šiuo atveju galėtų reikšti "kelias", "tinkamas elge-sys" bei "gerumas", o tuo tarpu rekonstruktorių mokyklos atstovai ginčija, kad švelniu čiuptuvų brazenimu Senasis iš tiesų perteikė "sistemas", "gyvenimo būdo" bei "paguodos" sąvokų prasmę. Vis dėlto, kad ir ką šie žodžiai bereikštų, nuo trečiųjų gyvenvietės įkūrimo metų įsigalėjo tradicija kas mėnesį aukoti po keletą peles primenančių gyvūnėlių ferfų, ir iki pat šiol jos niekas nesulaužė. Priešingai, ilgainiui apeigos netgi tapo sudėtingesnės, nes Tie, kurie pasirūpino sukurti ištisą ritualą. Šiuo metu aukojimu jau rūpinosi tik Tas, kuris, nes Vonsas Džbutis praėjusiais metais mirė. Vienin-telis likęs gyvas Tas, kuris buvo Biribatas Šumas.

Biribatas, pastaruoju metu tapęs gerokai atkaklesnis bei įkyresnis, labiau nei bet kada

lindo visiems į akis.

- Sakau tau, Bondru Dharmas miršta, - atkakliai tvirtino jis Semasnierui Džiratui, gyvenvietės Vyresniajam, tuo pat metu gražydamas rankas ir išlenkdamas kelius bei alkūnes neįtikėtinu kampu taip, kad tapo panašus į kažkokį nerangų paukštį. - Semai, jis miršta!

Jaunasis Biribatas (tiesa, jau kažin kada nebe jaunas, bet vis dar taip tebevadinamas iš įpročio) ir anksčiau retsykais pareikšdavo, esą Dievas miršta, bet iki šiol dar niekad to netvirtino šitaip primygtinai.

Semasnieras Džiratas kilstelėjo akis nuo kelias dienas pavėlavusios ūkininkų ataskaitos, kurioje buvo išdėstyti atsarginių dalių bei remonto darbų reikalavimai ir kurią jau kitą rytą reikėjo pateikti Centrinei Vadovybei. Semasnieras iržliai susiraukė ir pasakė:

- Pakišk jam keletą ferfų.

Biribatas mostelėjo. Semui jo judesys ničnieko nereiškė: Biribatas plačiai užsimojo kairiaja ranka, o dešiniąją sugniaužė tarsi kažką sugaudamas, lyg stverdamas palaidą virvės galą, kurį kažkas paliko maskatuoti vėjyje. Panašu, kad pačiam Biribatui tas judesys buvo reikšmingas, mat galų gale jis pamaldžiai suglaudė delnus ir

nejaukiai nurijęs seilę pasakė:

- Prašau, Semai, nereikia. Nekalbėk šitaip nepagarbiai. Prašau. Man labai sunku to klausytis.

Semas sukando stiprius baltus dantis ir sutelkė kantrybę.

- Biribatai, tau vertėtų susirasti Selę. Iššklok jai, kas tave šitaip neramina. Mudu su Sele aptarsime tai šįvakar. - Arba kitą savaitę. Arba kitais metais. Kiek Semas žinojo, Dievas paprasčiausiai tupėjo šventykloje nuo pat Gyvenvietės įkūrimo dienos, štai jau daugiau nei trisdešimt metų, ir niekad nebuvo pastebėta jokio ženklo, kad jis ką nors "veiktų". Semas Džiratas galėjo pats tai paliudyti - jis nemaža laiko praleido šventykloje, daugiausia naktimis, dėl jam vienam težinomų priežasčių. Vis dėlto jis niekad netikėjo, kad tasai Dievas iš tikrųjų "gyvas", tad ir mintis apie jo mirtį Semo pernelyg netrikdė. Vis dėlto, kaip gyvenvietės Vyresniajam, jam nederėjo užmiršti, jog visa, ką pasakys Biribatas, veikiausiai sukels neprognozuojamą atgarsį tarp tikinčiųjų, kurių gyvenvietėje - visose vienuolikoje gyvenviečių - tikrai nestigo.

Biribatas pasišalino; po kelių akimirku Semas išvydo kampuotą jo pavidalą sliūkinant link

poilsio centro. Dar kartą pakėlęs galvą nuo kompiuterio ekrano, jis vėl pastebėjo Biribatą, šįsyk jau drauge su Sele spėriai žingsniuojančius priešinga kryptimi - link šventyklos.

Semo sesuo Selunielė Džirat, einanti daugiau ar mažiau nuolatinės lyg ir poilsio centro viršininės pareigas, buvo gerokai supratingesnė nei brolis, o ir kantresnė. Be to, Biribatas jai visai patiko. Šiaip ar taip, kaulėtas pamaldus senis jai bent jau atrodė keistokas ir įdomus, tad, išgirdusi jo žinią, esą Dievas miršta, ji susirūpino pakankamai, kad nueitų pasižiūrėti pati. Kaip ir Biribatas, ji stabtelėjo prie šventyklos durų, užsipylė vandens ant rankų, žengusi į akmenimis grįstą prieangį pasilenkė ir nusiavė batus, o paskui atsiklaupė prie siaurų durų su grotelėmis, įtaisytų žiedu sumūrytų akmenų sienoje, ir nuo pakabos nusikabinusi šydą apsisiautė galvą bei visą kūną. Selė anaipol nebuvo nuolatinė šventyklos lankytoja, tačiau aukojimo apeigas stebėdavo pakankamai dažnai, kad žinotų, kaip dera elgtis į centrinę patalpą įeinančiam žmogui. Kambarys už grotelių forma priminė židinį, kokių dvylikos pėdų pločio ir daugiau nei trisdešimties - aukščio. Ant akmeninio cokolio pačiame viduryje kiūtojo Dievas - maždaug žmogaus ūgio, svogūno pavi-

dalo, blausiai žydro atspalvio kažkokios medžiagos luistas; jo paviršiuje vis išryškėdavo švytintis voratinklis, kuris, tvykstelėjęs vos akimirką, čia pat sumirgėdavo ir išnykdavo.

- Ką gi jis sako? - sušnibždėjo Selė.

- Jis sako mirštąs, - prislopintu, išgąstingu balsu atsiliepė Biribatas.

Selė atsisėdo į vieną akmeninių, palei groteles išrikiuotų krėslų ir įsmeigė akis į Dievą, nevaliodama atplėšti žvilgsnio nuo šviesos voratinklio, tai sublykčiojančio jo paviršiuje, tai vėl užgesstančio. Kai ji lankėsi čia paskutinį kartą, šios kibirkštys žybčiojo ritmingai tarsi širdies plakimas, šviesos tvyksniai įsiplieskdavo apskritoje papėdėje, o paskui slysdavo aukštyn, iki pat viršaus, kur užgesdavo tik akimircai - Dievo apačią vėl tučtuojau nužerdavo švieselių vėriniai. Dabar gi sužėrėdavo tik atskiri spindintys voratinkliai: šviesos centrai, iš kurių kone ilgesingai į tamsą tiesdavosi plonyčiai šviesos siūleliai.

- Jis miršta? - paklausė ji. - Ar įrašuose esama kokių nors užuominų apie tai?

Biribatas linktelėjo, nė valandėlei neatitraukdamas žvilgsnio nuo Dievo.

- Aulbritai lingvistams tvirtino, kad Bondru

Dharmas - paskutinytis iš Dievų... kad būta ir kitų. Aš taip manau.

Selė nusprendė paieškoti informacijos apie tai Archyvuose. Dar valandėlę palūkuriavusi ji pakilo, palikdama Biribatą toliau budėti prie dievybės. Ji išėjo pro grotuotas duris, pakabino šydą į vietą, prieangyje vėl apsiavė ir tuščia gatve patraukė į brolio biurą, kuris, kaip paaiškėjo, buvo toks pat tuščias kaip ir gatvė. Šiuo paros metu visi kas gyvas - išskyrus vaikus mokykloje, kūdikius lopšelyje bei keletą specialistų, tokių kaip Selė - visi kaimelio gyventojai turėtų triūsti laukuose. Tikriausiai ten pat patraukė ir Semas - dabar jis vadovauja darbams, o Aprūpinimo ir Administracijos pastate neliko nė gyvos dvasios, kas Selei netgi labai tiko. Niekieno netrukdoma, ji sugebės kur kas daugiau nuveikti.

Hobslendo Archyvų saugykla buvo įsikūrusi giliuose ir puikiai saugomuose Centrinės Vadybės viduriuose, pakankamai toli nuo bet kurios gyvenvietės, tačiau kiekvienas gyventojas savo asmeniniame kompiuteryje galėjo susipažinti su pageidaujama informacija; ją, žinoma, galėjo pateikti ir didelės skiriamosios gebos modelis, stovintis ant Semo stalo. Selė įsispraudė tarp kėdės bei stalo ir paliepė

kompiuteriui ieškoti Archyvuose bet kokios informacijos, susijusios su Dievais. Čia pat jai buvo pateiktas begalinis pasirinkimų, vardų bei atvaizdų katalogas, pradedant senovinėmis dievybėmis, tokiomis kaip Baalas, Toras ar Dzeusas, kurias garbino dar Senojoje Tėvynėje. Toliau sąrašas apėmė vėlesnius laikus; Selė aptiko per visus tyrinėjimų amžius visų žmonių ar nežmonių rasių sutiktų ar susikurtų dievybių sąrašą.

- Aulbritų Dievai, - ištarė ji nekantriai, dėl ko kompiuteris, prieš pateikdamas naują sąrašą, pliūptelėjo mažyčiu raudonų bei purpurinių kibirkščių fejerverku. Didžioji informacijos dalis buvo skirta nuobodiams akademiniams ginčams, užvirusiems nuo pat gyvenvietės įkūrimo laikų ir kruopščiai išsaugotiems Archyve. Tai Selės nė kiek nedomino.

- Aulbritų pateikta informacija, - paliepė ji ir patenkinta net niurgztelėjo - dabar ekrane pasirodė Senojo apklausos įrašas. Jis, o gal ji nekrustelėdamas tupėjo kampe, iš pažiūros ganėtinai panašus į ropę; iš apatinės jo dalies, tarsi nėrinių klostės, driekėsi galybė plonyčių kojų. Būtybę kalbino gerokai išbalęs lingvistas, apsirūpinęs Elsenso aparatu, kurio viena paieškos sekcijų įkyriai cypė. Tiesą sakant, pokalbis

nebuvo nei labai aiškus, nei įspūdingas, bet peržiūrėjusi jį iki galo Selė įsitikino, kad Biribatas neklydo. Senasis tvirtino, kad šis Dievas, Bondru Dharmas - paskutinis. "Tiktai aulbritų - paskutinis", - pasakė Senasis, tuo suteikdamas lingvistams peno naujiems ginčams.

Iš pačios apklausos taip ir nepaaiškėjo, kada čia būta ankstesniųjų Dievų. Vis dėlto Pirmojoje Gyvenvietėje teberioغوso kitų šventyklų liekanos - dvi jų dunksojo aukštumoje, tuojau už šiaurinės gyvenvietės ribos, o dar dvi gūžėsi netoli Bondru Dharmo būsto. Šitie griuvėsiai ir galėjo padėti atsakyti į šį klausimą. Kadangi viena šiaurinių šventyklų išliko beveik sveika, sugriuvo tik stogas, atrodė esant visai logiška manyti, jog bent vienas iš kitų Dievų gyveno ne taip jau seniai.

Apie griuvėsius Selei nereikėjo ieškoti informacijos Archyvuose. Jau daugelį metų šventyklų liekanos buvo vienas svarbiausių naujakuorių diskusijų objektų. Kažin, ar galima jas visiškai sulyginti su žeme? Arba panaudoti kokiam nors kitam tikslui?...